
Kun Árpád

BOLDOG ÉSZAK*

Részlet

Arve a szélütés után nehezebben mozgatta a nyelöcsövét. Ivás közben olyan gyakran félrenyelt, hogy a hörgőibe került idegen anyagtól tüdőgyulladást kapott. A tüdőgyulladás után a kávéjában, szörpjében nyeléskönnyítőt kellett feloldanunk. Csakhogy Arve kifejezetten utálta, hogy kávéja és szörpje lassabban folyik. Harsány nemeket üvöltve tiltakozott, ha látta, hogy nyeléskönnyítőt szórunk az italába. Ezért, mintha mérget kevernének, a fehér granulátumot mindig lopva oldottuk fel.

Azon a kora délutánon, amikor a riasztás után kértem, már a lépcsőházban hallottam bömbölésszerű köhögését. Arve a vécére menet a fürdőszobai kézmosóig jutott el. Előtte ült kivörösödött fejgel a kerekés székekben. Az egész alakos tükrök között megsokszorozva, mint tenger alatti hínár az áramlásban, felsőteste ide-oda dülöngélt a fuldoklástól.

Lassan folyó szörpjét és kávéját, amit az ebédje mellé kapott, már korábban az utolsó cseppig megitta. Ám ettől nem múlt el a szomjúsága, ami a cukorbetegség miatt emésztette, ezért, amíg várta a kiérkező gondozót, a fürdőszobai kézmosónál újra megpróbálkozott az ivással. A polcra feltett fogmosó poharát elérte, az egyszerű billentéssel működő csapot megnyitotta, sőt sikerült vizet eresztenie a pohárba, még ha az a víz, mivel nem volt képes beállítani és kifolyatni, forró is maradt. Legnagyobb gondja megint a nyeléssel volt. A gyors folyadékot a nyelöcsöve nem tudta terelni, és az a hörgői felé zúdult.

Egy pohár lassú szörpöt kevertem ki villámsebessen, és miután a fuldokló Arve a félrenyelt forró víz nagyját felköhögte, néhány kortyot belediktáltam. Amitől a nyelöcsöve megnyugodott, a légzése egyenletes lett.

Fuldoklás közben a félig tele fogmosó pohár kiesett a kezéből, az ölébe bukfencezett. Ott kiömlött belőle a forró víz, a fürdőszoba kövére koppant és elgurult. Ezeket az előzményeket nem volt nehéz kitalálnom, amikor észrevettem a márványpadlón a fogmosó poharat és Arve sötét nadrágján az árnyalatnyival sötétebb foltot.

Azt tehát tudtam, hogy a folt nem a pelenka szivárgása miatt van. Ám a pelenka tartalmát illetően annál bizonytalanabb voltam.

Ebéd utáni riasztásnál ajánlatos volt minél hamarabb Arvéhoz érünk. Ha lemaradtunk, Arve nem a kagylóba ürített, hanem a pelenkába. Ilyenkor nem volt elég kitöröl-nünk Arve végbélnyílását sima WC-papírral a hagyományosnak mondható szárás után, hanem először óvatosan, hogy minél kevesebbet piszkoljon, le kellett róla fejtenünk a pelenkát, és utána megtisztítanunk azt a feneket, amelyen a korábbi ülőhelyzet miatt szétkenődött a bélsár a várakozás közben.

Bár aznap délután a riasztás után azonnal kértem, azt gyanítottam, hogy a fuldok-lással járó testi megpróbáltatásnak nem bírtak ellenállni Arve záróizmái. Csakhogy az ezzel járó bűz meglepő módon nem terjengett a levegőben. Ennek ellenére előfordulha-

* A regény ideén ősszel jelenik meg a Magvető gondozásában.

tott, hogy a pelenka gumírozott széle olyan légmentesen szigetelt, hogy még a szagot is belül tartotta. Ahhoz, hogy hogyan fogjak hozzá a feladatomhoz, szerencsés lett volna valami egyértelmű tudnom a pelenka tartalmával kapcsolatban. Nem maradt más választásom, mint megkérdezni Arvét.

Az egészséges Arve, ahogy hallottam, sokat ironizált, szeretett kitérő válaszokat adni, és szívesen évődött. A szélütése után mindebből nem maradt más, csak valami kihívó vigyor az arcán. Meg az, hogy a feltett kérdésekre ellentétesen válaszolt. Ha megkérdeztem tőle, hogy éhes-e, és éhes volt, akkor határozottan felmordult, hogy: nem. Mégsem lehetett egyszerűen visszajára fordítani a válaszait, és azt mondani, hogy Arve nemjei igent és igenjei nemet jelentenek. Ez nem működött ilyen mechanikusan, mert néha az is megesett, hogy Arve hagyományos értelmű nemet és igent mondott. Azt, hogy adott esetben milyen jellegű nemmel vagy igennel számoljon az ember, további keresztkérdésekkel már nem lehetett kideríteni, tekintve, hogy a nemen és az igenen kívül Arvének az a szókinca, amit képes volt kimondani, ekkor már csak egy tucatnyi olyan egyszerűbb szóból állt, mint: „persze”, „jó”, „rossz”, „hú”, „huhu”. Valamint előszeretettel fejezte ki egy elnyújtott „ó”-val gyakori csodálkozását.

Úgyhogy amikor megkérdeztem Arvét, hogy végzett-e már a székeléssel, és ő – kihívó vigyorral az arcán – egy határozott, sértett nemmel visszadörrent rám, akkor a pelenka tartalmát illetően éppen csak egy hajszálnyit lettem okosabb.

Állapotának rosszabbra fordulása után mechanikus kerekes székét az öregotthon gondnoka kicserélte elektromosra, amelyen Arvének csak a gombokat kellett nyomkodnia. Ha át akart ülni máshová, előredőlt, és rátámaszkodott egy másik szerkezetre, amit az öregotthon zsongója szerint szószéknek hívtak. A szószék a házigondozó gombnyomására felemelkedett, és felállította Arvét.

Legvégül Arve a szószéken sem tudott megtámaszkodni. Ekkor a gondnok a szószéket betegemelő miniliftra cserélte. Csakhogy az öregotthonnak azok a miniliftjei, amelyek digitálisan működtek, kint voltak már az ápolójainknál. Az alagsori raktárban egyetlen használaton kívüli minilift porosodott. Ez azonban egy fokkal korszerűtlenebb volt. Egy azok közül a tíz-húsz éves, mechanikus miniliftek közül, amelyeket a néhány évvel korábbi digitális átállás után leselejtezett a kakashalmi önkormányzat, és a Vöröskereszt segítségével elküldött részben Kelet-Európába, részben a harmadik világba. A gondnok ezt a véletlenül itt maradt mechanikus miniliftet porolta le, és vitte ki Arvéhoz, ahol átmeneti jelleggel üzembe helyezte.

Arve, ha utálta is nyelékönnyítőtől lassan folyó italát, kényszerűségből végül mindig megitta. De nem érte be azzal, hogy harsány nemeket üvöltösn, ha észrevette nyelékönnyítőt keverő ápolóját, hanem, amennyire a képességei engedték, gerillaharcot folytatott. Időnként sikerült felborítania bögréjét, poharát, amelyben a lassan folyó italát megkapta. Aznap azt a dobozt is leverte a konyhapultról, amelyben maga a nyelékönnyítő volt. Az egész étkező padlóját beborították a fehér granulátum milliméteres bogyoí, de már az előszobában is ott ropogtak a talpam alatt.

A minilift megérkezése után Arve gerillaharca kétfrontos lett. Ha lehet, még harsányabb nemeket üvöltött, látva, hogy elkezdem előkészíteni a miniliftet. Kihívó vigyora fölött a homlokán megjelent két, korábban ismeretlen redő, amelyeket magamban forradalmi redőknek neveztem el.

Ezen a fulladásos kora délutánon a bűz hiánya és Arve talányos értelmű nemje ellenére sem sima megszékeltetéshez és fenéktörléshez, hanem a bonyolultabb műveletet jelentő tisztába tevéshez készültem hozzá. A kórházi acéllavórba langyos vizet töltöttem,

a langyos vízbe folyékony szappant kevertem, több egyszer használatos mosdókesztyűt és egy tiszta törülközőt vettem elő, vécépapírokat téptem, és félbehajtottam őket.

Arvéval közöltem a rossz hírt, hogy kénytelen leszek használni a miniliftet. Arve meglepő egykedvűséggel bólogatott, nem ütközött ki a két forradalmi redő a homlokán, de még csak kihívó vigyorát se vette elő. Nem sejtettem, hogy az ellenállás mélyebben dolgozik benne.

Először Arve lábfejét helyeztem el a minilift aljába, a talpaknak való bemélyedésben, majd nekitámasztottam a térdét a két kipárnázott vályúnak. A lift széttárt karjáról heveder lógott le, azt átbújtattam Arve hóna alatt, végül megmarkoltattam vele a fogantyúkat. Mivel mechanikus volt a szerkezet, megforgattam egy tárcsát, a fogaskerekek kattogva megindultak, és Arve ülepe lassan emelkedett a kerekesszékes ülésétől. Végül a tenyérynyi vezérlőpultot kezelve elirányítottam a feneké alól a kerekesszéket.

A kakashalmi szupermarketben légmentes nejlonfóliában sorakoztak a becsomagolt félkilós, kilós húsdarabok. Szabályosak, szögletesek voltak, mintha óriási húskockából lettek volna kihasítva. Hús voltukon kívül semmi sem emlékeztetett rá, hogy ugyanolyan érző élőlényeknek a részei voltak, amilyenek mi magunk is vagyunk, emberek. A dantokpai piacon ez máshogyan volt, ott nem lehetett elfelejteni, hogy az a hús, amit meg akarunk enni, honnét származik. Ott a hússoron kampóra akasztva lógtak a félbehasított bárányok, borjúk sűrű légyfelhő közepén. Légyfelhő nem zümmögött Arve körül, nekem mégis mindig ezek a kampón lógó fél bárányok, fél borjúk jutottak róla eszembe, amikor magatehetetlenül csüngött alá a miniliftről.

Mindent alaposan előkészítettem a tisztába tevéshez, mégis, amikor leszedtem kétoldalt a tépőzárat, hogy felnyíljon a pelenka, olyasmi történt, amire aznap délután nem számítottam. Az edzőnadrág lehúzása után már felfigyeltem rá, hogy a felbukkanó pelenka hurkásra van dagadva, csak arra nem jöttem rá, hogy a folyadék benne nem vizelettől származik. Pedig látva láttam, hogy az áttetsző külső réteg nem sárgásan dereng, ahogyan általában szokott a vizelettől, hanem komoran sötétlik, ami mégiscsak valami sűrűbb tartalomról árulkodott. De hát gyanútlanra tett, szinte elaltatott az, hogy a szupervízió alatt nem hallottam vírusról, amely körbejárna az ápoltságunk között Kakashalmon, és vékonyfosást okozna. De legfőképpen az tévesztett meg, hogy nem terjedgett szarszag a levegőben. Így Arve hasmenése abban a pillanatban igazi meglepetésként ért.

Annyi folyadék és olyan gyorsan távozott Arve székletében, hogy azt a vattás bélés nem bírta mind magába szívni, a körbefutó, gumírozott pánt vizont szivárgásmentesen megállította. A pelenkanyitás ettől olyan volt, mintha zsilipet húztak volna fel. A felgyűlt béliszap fröcsögve tört magának utat. Ami nem rögtön a földre zúdult belőle, az végigömlött Arve lábszárán, egyenesen bele lehúzott nadrágjába, eláztatta a zokniját, szempillantás alatt csurig töltötte az edzőcipőjét, majd egyesült a lenti tócsával, amely több ágra szakadva szétterült közben a fürdő márványpadlóján.

Ekkora áradat feltörléséhez kevés volt mindaz, amit előkészítettem. Vödör és felmosóröngy után kellett nézнем.

A tusolónál vizet engedtem a vödörbe, amikor egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy Arve már nem ugyanúgy lóg többé, mint a félbehasított bárányok és borjúk Dantokpán a piaci hússoron. A homlokán kiütközött a forradalmi redő, az arcán pedig megjelent az a kihívó vigyor, amely most kaján, diadalmas árnyalattal színeződött. Alig hittem a szememnek, hosszú másodpercekbe telt, hogy felfogjam, amit látok.

Ha Arvéna a lebénuult kézfejét ráillesztették valamire, és egyenként behajlítgatták rajta az ujjakat, a kézfej ott maradt markoló helyzetben, ameddig le nem szedték onnét.

Ebben a pillanatban azonban azt láttam, hogy a béna kéz feltámad halottaiból. A tetszhalálból ébredők esetlenségével letépte magát a minilift fogantyújáról, ügyetlenül kaszált a messi ég felé, és, mintha ugyanolyan váratlanul, ahogy feléledt, visszahalt volna, lecsuklott a törzs mellé.

Ez azt jelentette, hogy Arve féloldalt kibújt a hevederből. A levegőben lógó mázsányi súly félrebillent. Csak azért nem zuhant le a márványpadlóra, mert Arve a másik, ép kezével tovább markolta a fogantyút. Ott a heveder még a hóna alatt feszült, és lógó helyzetben tartotta. A fölött a keze fölött azonban Arve nemcsak csodaszerűen, hanem saját akaratából rendelkezett. Tőle függött, hogy mikor engedi el a másik fogantyút, és bújik ki azon az oldalon is a hevederből. Arve vigyora és forradalmi redői ennek szóltak, és nem sok jót ígértek. Dacból bármikor átadhatta magát a szabad zuhanásnak. Ettől egyébként se sok választotta el, hiszen a mázsányi test gyorsuló sebességgel süllyedt a béliszappal elárasztott márványpadló felé.

– Ezt nem teheted! – üvöltöttem rá kétségbeesetten.

Arve természetesen megtette. Lázadását betetőzve, elengedte másik kezével is a minilift fogantyúját.

Lezuhannia mégse sikerült. Egyrészt mert folyamatosan süllyedt azóta is, és a zuhanás pillanatában túl közel ért már a földhöz, másrészt mert odaugrottam hozzá, és bár nem tudtam feltartóztatni közel száz kilóját, de a hátát kitámasztva, felfogtam az esést. Így a leérkezése nem becsapódás, csak szétfröcsögő, nagy toccsanás lett.

Még egy darabig kiabálva szidtam Arvét, de egy másik énem, a kétségbeesésnél hatalmasabb szellem már kilépett belőlem. Gúnyos mosollyal hallgatta, ahogy franciás jólneveltségemet próbálom összeegyeztetni ijedség okozta dühömmel. Finnyásan elhúzta a száját, mint aki hamis hangokat hall, hogy norvég rikácsolásomon átüt – mert nem figyelek rá – francia akcentusom. Őt nem lehetett becsapni, ő örök időktől fogva tisztában volt vele, hogy emberhez méltóbb szabad akaratból lezuhanni a szarba, és ott megdöglenni, mint széthasított bárányként, borjúként lógni a miniliften. Miután kifogytam a szóból, és abbahagytam a rikácsolást, rövid szünet után ő mozgatta tovább a számat. Azt mondta csendesesen, törőlmetszett kakashalmi tájszóval:

– Istenuccse, Arve, te vótál a tökösebb gyerek! A miniliftet velem együtt zsebre vágta.

Megnyugodtam, hogy nem történt nagyobb baj. Mindamellett megállapítottam, hogy a helyzet nem különösebben rózsás. Szorosan mögötte állva, a szarban ülő Arve hátát támasztottam lábbal, miközben a kezemmel a vállát tartottam két oldalról, hogy el ne dőljön, mint a krumplicsák. Nagy odafigyeléssel felszabadítottam a jobb kezemet, és narancssárga munkaköpenyem zsebéből előkotortam a szolgálati mobilt. Miközben a tenyeremben tartottam a készüléket, a hüvelykujjammal ugrálva a kapcsolatok között, megtaláltam Vigdis számát. Már csak rá kellett volna nyomnom a világító zöld telefonkagylóra, hogy hívást kezdeményezzek, amikor a mobil kicsúszott a markomból.

A sarkával a földhöz csapódott, megpördült, majd előlapjával beleesett a híg fosba.

A helyzet egy fokkal reménytelenebb lett, de továbbra se volt megoldhatatlan. A készülék nem került kartávolságon kívülre. Nagy esély volt rá, hogy még mindig működik, dacára a koppanásnak és annak, hogy hátlapjával felfelé abban a pillanatban leginkább egy összecukott szappantartó dobozra hasonlított, amely zátonyra futott a szennyca-tornában.

Mielőtt folytattam volna a küzdelmet, kifújtam magam. Azért, hogy megnyugodjam, és emlékezzem rá, hogy minden nyomorúságunk ellenére hogyan távozik belőlünk naponta, kétnaponta a halál egészen addig, amíg egyszer testünkben nem marad. Kitágult orrlukkal mélyeket szippantottam a poshadt bűzből, amely egyre áthatóbb lett,

ahogy a padlófűtés meglangyosította a kifolyt béliszapot. Felemeltem a tekintetem a hamis szappantartó dobozról, és azóta, amióta beléptem a fürdőszobába, először néztem ki az ablakon.

A fürdőszoba a második emeletről egyenesen a fjordra nyílt. A szomszédból nem lehetett idelátni, legfeljebb azokról az óceánjáró hajókról, amelyek nyaranta úgy úsztak fel a Sogne-fjordon, mintha úszó társai lennének a kakashalmi öregotthonnak. Sokemeletes öregotthonra hasonlítottak azok is, fedélzetükön a napernyők alatt amerikai, német vagy spanyol nyugdíjasokkal. Ezek a nyugdíjasok azonban itt Kakashalomnál aligha Arve fürdőszobájába néztek be. Sokkal inkább a túlsó partra, ahol a Sogne-fjord első számú turistaattrakciójaként a Bolond-vízesés zúdult alá kétszázharmincegy méter magasból. Annak ellenére, hogy naponta kétszer fél órát autóztam oda-vissza a vízesés melletti szállástól Kakashalomig, hatalmas kerülőt téve a táj sajátos domborzata miatt, légvonalban a Bolond-vízesés és Kakashalom között alig volt néhány száz méter.

A sűrű hóeséstől még lassabban világosodott ki akkoriban délelőtt. Délután pedig még hamarabb elveszett a világ a csillogó szürkéségben. Napközben a havazáson átszivárgó fényben sejtelmem sem volt, hogy az ég melyik pontján található a Nap. Néha abban is kételkedtem, hogy biztosan feljött-e reggel. Idegen planétán éreztem magam, amelyet egy kísérteties, a láthatatlanságig kifakult égitest világít be.

A béliszapos fürdőszobából kinézve aznap délután egyszerre azt vettem észre, hogy nem kavargó hóesésre látok. Miközben minden figyelmemet az kötötte le, hogy Arve meg ne fulladjon, és hogy mi van a pelenkájában, aközben eltakarodtak a hófelhők. Az égbolt kiderült, és hatalmasra tárult. Az ablakon keresztül egyszerre olyan szemképráztató panoráma nyílt rám, hogy egy pillanatra nekem kellett megkapaszkodnom a krumplicsászszerű Arve vállában. Beleszédültem a látványba.

A ragyogóan kék égen nem egy másik égitest sütött, ahogy azt a hóeséses napok alatt néha hittem, hanem a Nap. Olyan volt, mint egy hosszú idő után előkerült ismerős, aki az alatt, amíg nem láttuk, megváltozott. Nem volt benne semmi abból a vak dölyfösségből és tompa kíméletlenségből, ami az Egyenlítőnél jellemezte. A bölcs bnokimók szelíd főszellemére emlékeztetett a bolygótáncból, még ha olyan jelmezt hordott is, amelyet a bnokimók a sivatag közepén sohase láthattak.

Ez a Nap egészen alacsonyan járt, gurulni látszott a hegygerincen. Nem akart erőszakos lenni – talán nem is futotta volna az erejéből. Mégis teljes, ragyogó pompájában sütött, és elkápráztatott. Nemcsak az égen volt otthon, de idelent a havon is, ahol millió szilánkra tört, és sziporkázva visszacsillogott.

Darvasi László

VALAMIT AZ IRODALOMRÓL

– Hol van a prémes sapka? – kérdezte apám, amikor meglátogattam a tanyáján. Ültünk a konyhában, hallottam a fákat. A tanya körül magasodó nyírek engedtek a szellőkéseknek, táncoltak és énekeltek. Beledőltek a légmozgások örvényébe, boldogan recsegték, mintha a szürke eget döfködték volna. Apám ki fogja vágatni őket. Mondta